

Αγαπητέ, Αχιλλέα Χαλδαιάκη,
Κοσμήτορα της Φιλοσοφικής Σχολής,
Καθηγητά του Τμήματος Μουσικών Σπουδών ΕΚΠΑ,

Πειραιάς, 27/11/2023

Διάβασα με μεγάλη προσοχή το άρθρο σου «Νεομεθοδικές συνθετικές πρακτικές-ιδέα, διαμόρφωση κι επέκτεινα προοπτικές», που παρουσίασες ως ανακοίνωση στο Συνέδριο *Θεωρία και Πράξη της Ψαλτικής Τέχνης–3ο Διεθνές Συνέδριο Μουσικολογικό και Ψαλτικό: Οι τρεις Διδάσκαλοι: Χρύσανθος, Γρηγόριος, Χουρμούζιος και η Νέα Μέθοδος Σημειογραφίας. 200ή επέτειος: 1814/15-2015 (Τμήμα Μουσικών Σπουδών ΦΛΣ ΕΚΠΑ Ίδρυμα Βυζαντινής Μουσικολογίας–Αθήνα, 21-23 Οκτωβρίου 2015)* κι αρχικώς σου εκφράζω τα θερμότερα συγχαρητήρια, αλλά και την αμέριστη αγάπη μου προς το πρόσωπό σου!

Το άρθρο σου, όπως διαφαίνεται αποτελεί καρπό ευρείας επιστημονικής γνώσης στον τομέα της πατρώας μας Βυζαντινής Μουσικής, αλλά και δείγμα εργατικότητας, που σε διέπει, ώστε να παρουσιάζονται άγνωστα μουσικά έργα στο ευρύ κοινό, τόσο για επιστημονική περαιτέρω μελέτη, όσο και για μουσική τέρψη των συνειδητοποιημένων ακροατών του Ελλαδικού χώρου και του εξωτερικού.

Η ορολογία «νεομεθοδικές συνθετικές πρακτικές», που αναγράφεται στο άρθρο σου και αποτελεί, όπως πολύ ορθά γράφεις «*τακτικές μελοποιίας κατασκευασμένης και κυρίως καταγεγραμμένης αποκλειστικά μέσω της νέας μεθόδου*», δίνει τη δυνατότητα δημιουργίας συνθέσεων σε ένα διαφορετικό πνεύμα μέσω της αναλυτικής παρασημαντικής σημειογραφίας των τριών διδασκάλων(1814).

Η εν λόγω σύνθεση της Δοξολογίας από τον αείμνηστο συντοπίτη και προκάτοχό μου Πρωτοψάλτη Ύδρας Αναστάσιο Ταπεινό, αποτελεί συνθετικό δείγμα αυτής της «νέας» τάσης, αλλά κι αναδεικνύει τον επηρεασμό από την εξωτερική μουσική, μιας και η δοξολογία είναι μελοποιημένη σε ήχο πλ' δ' με ανάμειξη χρωματικού ήχου(πλ' β').

Στη συνέχεια του άρθρου σου παρουσιάζονται, μέσω πινάκων, οι δύο εκδοχές του μουσικού κειμένου της δοξολογίας, τόσο του πρωτοτύπου, όσο και της επιθεωρημένης κι επιδιορθωμένης εκδοχής του Χουρμούζιου Χαρτοφύλακος, οι οποίες αναδεικνύουν τις τροπικές και δομικές παρεμβάσεις του.

Όπως πολύ ορθά αναφέρεσαι, οι δύο εμπλεκόμενοι δάσκαλοι «*φαίνεται να αιωρούνται σε ένα απροσδιόριστο μεσοδιάστημα, μετεωριζόμενοι μεταξύ μιας συντηρητικής παράδοσης και ενός άκρατου νεωτερισμού: μοιάζει να αποπειρώνται (λιγότερο ο Αναστάσιος και περισσότερο ο Χουρμούζιος) κάποια (δοκιμαστική έστω)έξοδο από τον φυσικό τους (εκκλησιαστικό) χώρο, έξοδο που ταυτόχρονα όμως επιχειρείται με μια δειλή και μάλλον αδόκιμη διάθεση προσέγγισης των "άλλων", των έξωθεν, των της γύρωθέν τους διαχεομένης ανατολικής μουσικής παράδοσης εκπροσώπων...».*

Όσον αφορά το ηχητικό αποτέλεσμα του έργου είναι ενδιαφέρον, μιας και λαμβάνεται υπόψιν η ποιοτική έννοια του ρυθμού και των διαστημάτων αφ' ενός κι αφ' ετέρου τονίζεται η παλιά πρακτική της μουσικής της Εκκλησίας, μετατρέποντάς την από αισθητική έκφραση σε λειτουργική τέχνη, σε συνδυασμό με την εξαιρετική ορχήστρα, που συμμετέχει.

Κλείνοντας, να επισημάνω, ότι η πολύχρονη ακαδημαϊκή σου πορεία, αλλά κι η ιεροψαλτική σου ιδιότητα αποδεικνύουν για μια άλλη φορά την άρτια επιστημονική σου συγκρότηση και το πάθος σου για την πατρώα ελληνική μουσική, που μέσω της ιδιότητάς σου ως πανεπιστημιακού δασκάλου την μεταλαμπαδεύεις σε πανελλαδικό, αλλά και σε διεθνές επίπεδο.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΟΞΟΛΟΓΙΑΣ.

- Η τροπική κατάστρωση του μέλους αποτελεί ξεκάθαρα επηρεασμό εξωγενών και νεωτερικών στοιχείων.
- Ο μελοποιητικός σχεδιασμός εμπεριέχει μια εμπνευσμένη πλοκή του μέλους.
- Υπάρχει απομάκρυνση από παλαιότερες πρακτικές σύνθεσης.
- Η κατάταξη στο χρωματικό μακάμ Νεβεσέρ με βρίσκει σύμφωνο, μιας και ο συγκεκριμένος τρόπος συνδυάζει στοιχεία του Νιγκρίζ και του Νεχαβέντ.
- Στο μουσικό κείμενο γίνεται συνδυασμός και άλλων μακάμ, όπως του Χιτζαζκιάρ, του Αραμπάν-Σετ Αραμπάν και του Ράστ.
- Η πορεία του μακάμ Νεβεσέρ ξεκινά με 5χορδο Νιγκρίζ και συνεχίζει με 4χορδο Χιτζάζ στο Νεβά και κατόπιν με καθοδική κίνηση καταλήγει στο Ραστ.
- Αναλύοντας μορφολογικά τον Α' στίχο της δοξολογίας βλέπουμε ότι ξεκινά από την αντιφωνία του Ραστ με χρωματικό φθορισμό (Χιτζαζκιάρ, τετράχορδο δηλ. Χιτζάζ στο Νεβά), στη συνέχεια η πορεία του μέλους περιστρέφεται γύρω από το τετράχορδο αυτό και καταλήγει επί του φθόγγου Γα(χρωματικά),κατόπιν έχουμε καθοδική πορεία του μέλους στον κάτω Δι χρωματικά (Σετ Αραμπάν), επανέρχεται στο Νιγκρίζ και καταλήγει στο Ραστ, επανακτώντας την διατονική του ιδιότητα με την τοποθέτηση της διατονικής φθοράς του Νη (Ραστ).

Με άπειρη εκτίμηση
και αγάπη

Ιωάννης Δημ. Καρασταμάτης
Πρωτοψάλτης-Καθηγητής Μουσικής